

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.8077936>

Accepted: 19.06.2023

Eğitim Denetimi Alanında Yapılan alışmaların İncelenmesi**Exemination of Studies in the Field Of Educatonal Supervision****Mahmut ALTUNBULAK**

Mahzemin İlkokulu

mahmutaltinbulak3838@outlook.com, Orcid: <https://0000-0003-0359-4564>**Tolga POLAT**

Mahzemin İlkokulu

tolgapolat1905@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-2337-9071>**Öznur POLAT**

Zekiye Has Ortaokulu

oznur-eker@hotmail.com, Orcid: <https://0000-0002-7187-8959>**Kadir Baki NACAR**

Karakaya İlkokulu

kadirbakinacar@gmail.com, Orcid: <https://0000-0003-0838-9148>**İbrahim ŐENER**

Ergenekon İlkokulu

ibrahimsener527@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-6883-0217>**Hüseyin ARISOY**

Yapraklı İlkokulu

hsynarisoy@gmail.com, Orcid: <https://0009-0000-8075-7529>**Murat METIN**

Mehmet Sepici 60. Yıl Cumhuriyet İlkokulu

murat-metin-38@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0008-1625-7544>**Uğur EZGİN**

Balıkesir Gönen Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü

ugurezgin@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0000-3280-5522>**Őentürk POLAT**

Mümin Gençoğlu 1 İlkokulu

senturk65@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0007-2671-0456>

Erdem KAYA

Sancaktepe Şehit Fahrettin Livçalkan İlkokulu
mengillioglu@gmail.com, Orcid: <https://0009-0003-1147-9432>

Zeliha GÖLBAŞI

Avukat Ahmet Ulucan Anaokulu
zelihalp@gmail.com, Orcid: <https://0009-0001-8450-5174>

Halil ABAYLI

Gözüakçalar İlkokulu
halilabayli66@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0002-6166-1219>

Derviş Emek YILDIRIM

Erkilet Atatürk ilkokulu
mkylrdm@gmail.com, Orcid: <https://0009-0002-9793-0927>

Suzan YILDIRIM

Sancaktepe Şehit Fahrettin Livçalkan İlkokulu
sznyldrm3824@gmail.com, Orcid: <https://0009-0000-7366-9483>

Oğuzhan ERSOY

Yapraklı İlkokulu
ogzhnersy@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0000-5166-2109>

Hande EZGİN

Balıkesir Gönen Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü
handegirgin0407@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0007-7710-785X>

Özet

Araştırmamızda “*Doküman İncelemesi*” alanında seçtiğimiz konuyla ilgili verileri ve okumaları Yöktez ve Dergipark, Ulakbim kaynaklarını tarayarak ulaştık. Bu amaçla 30’dan fazla Tez ve makale incelenerek Denetimin yararlılığı, geçerliliği ve ülkemizde Denetim standartlarını araştıran okumalar yaptık. Bu amaçla ülkemizi gelişmiş ülkelerdeki eğitim sistemlerinin denetim mekanizmalarının farklılıklarını, üstün yanlarını araştırdık. Sonuç bölümünde çıkarımlar yapacağımız araştırmamızın diğer araştırmacılara ve konuyla ilgili çalışma yapan öğrenciler için faydalı olacağı ümidini taşıyorum.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Eğitim Denetimi, Türkiye Eğitim Sisteminde Denetim.

Abstract

In our research, we reached the data and readings on the subject we selected in the field of "Document Review" by scanning Yöktez and Dergipark, Ulakbim resources. For this purpose, more than 30 Theses and articles were examined and we made readings investigating the usefulness

and validity of the Audit and the Audit standards in our country. For this purpose, we investigated the differences and superior aspects of the control mechanisms of the education systems of our country in developed countries. I hope that our research, which we will make inferences in the conclusion section, will be useful for other researchers and students who study on the subject.

Keywords: Education Supervision, Supervision, Education Supervision in Turkey.

1. GİRİŞ

Tüm sistemlerde olduğu gibi yaşayan bir sistem olan eğitimde hedeflenen amaç ve kazanımlara ulaşmak isteniyorsa; planlanan hedeflere ulaşma derecelerinin planlama aşamasındaki hedeflerle kıyaslanması ile oluşan farka bakarak fikir edinilebilir. Böylece eğitim hedeflerinde istenilen güncellemeler yapılabilecektir. İşte tüm bu süreç “Denetim” ile sürdürülebilir olacaktır. Tüm bu eğitim hedefleri; Eğitim-öğretim süreci denetlenerek ve süreçle ilgili değerlendirme yaparak başta koyduğumuz hedeflere ulaşma derecesini ölçerek tespit edebileceğiz. İncelenen tüm tezler ve bunlara ek olarak okunan makalelerden çıkarım olarak; denetim sisteminin işlevselliğinin farkındalığının artmasıyla, gerek politik gerekse toplumsal fayda açısından istenilen hedeflere “denetim” ile daha kolay ulaşılabilir olduğu görülmüştür. Araştırmamızda faydalandığımız tez ve makalelere Ulakbim, Yöktez ve Dergipark üzerinden ulaşılmış olup araştırmaların ilgili fakültelerin ve enstitülerin yayınlarında yayımlandığı görülmüştür. Çalışmamızın giriş bölümünde kurumsal bakış çerçevesinde Denetimin tarihi işlevine bakış yaptıktan sonra problem sorularının ardından denetimin tanımını yapacağız. Yaptığımız araştırma sonucu Eğitimde Denetimin işlevselliğinin zaman içinde artmasıyla denetimin tarihsel bakış açısından günümüze getirdiklerini belirleyerek farklı ülkeler üzerinden yapılan araştırmalara dayanılarak sonuç bölümünde bazı öneriler sunulacaktır.

Denetim kavramının tanımsal değerlendirmesi kurumların farklı yönetim işleyiş mekanizmalarına bağlı olarak farklılaşmıştır. Denetimin tek bir tanımını yapmak mümkün olmamakla birlikte sanırım tanım üzerinde ortak bir değerlendirmeye ulaşabiliriz.

Öğretimin denetimi, Yönetim organın denetimi ve nihayetinde okulun denetimi araştırmamızın konusunu belirledi. Denetimin niteliği ve yöntemi hep tartışma konusu olmuştur. Öğretmen yeterliliğini ölçen denetim ya da ona yol gösteren, öğretimin niteliğini yükselten denetim. Hangi denetime ağırlık verilmeli? gibi sorular bugün dahi tartışılmaya devam etmektedir. Özellikle okullarımızda denetimin gerekliliği ve önemi büyük konu arz ediyorken denetim mekanizmasının mükemmel işletildiği sistemlerin daha verimli çalışacağı düşünülebilir. Ancak hangi denetim? Bizim sistemimize uyan denetim türü hangisi? yahut daha insancıl olan denetim mi tercih edilmeli.. Klasik anlayışla bakarsak daha ürün odaklı denetimi mi hayata geçirmeliyiz? Tüm bu soruların cevabını bulabilmek için Denetim kavramının tanımında en azından eğitim alanı için uzlaşılması gerekli. Bu amaçla kullanılacak yerlere ve amacına göre Bilim insanları Denetimi farklı modellere ayırmıştır; bunlardan bazıları şunlardır; Sanatsal Denetim, Öğretimsel Denetim, Klinik Denetim, Gelişimsel Denetim, Farklılaştırılmış Denetim (Aydın, 2020: 15).

Kavram olarak ABD’deki okulların özellikle Endüstriyel Devrim dönemiyle birlikte ortaya çıkan “denetim” okullardaki artan denetlenme ihtiyacı üzerine “Horace Mann’in ilk profesyonel denetçi olarak kabul edildiği 19. yüzyıla kadar uzanır (Aydın, 2020: 8).

Denetimi *insan ilişkileri süreci, öğretim süreci, program geliştirme etkinliği* olarak gören farklı tanımsal yaklaşımlar bulunmaktadır. Bir başka tanımsal bakış olan *Yönetmelik bakış* açısından bakıldığında okul çalışanlarının diğer insanlarla ilişkili olarak yaptığı her şeyin denetimi “Denetim” kavramımızın sınırlarını belirlemiştir. Bu sınırlardan hareketle kavramın çerçevesini çizmeye çalışan Eğitim Bilimciler konuyu denetimin *liderlik işlevi* yönünden yahut *yönetmelik boyutuna* atıfta bulunarak da araştırmalarına dâhil etmişlerdir.

Tüm bu farklı tanım yaklaşımlarından bir araştırmacı olarak benim anladığım ortak bir tanım olmamakla birlikte Denetimin çerçevesinin çizilebilirliği; buna bağlı olarakta işlevlerinin ihtiyaca ve ülkenin eğitim politikalarına göre belirlenebileceğidir. Denetimin tanımını yaparsak “*Denetim, kurumların işleyişinin sistemsel olarak devamlılığını sağlamada etken unsurdur, bu süreçte hataların giderilmesi, verimliliğinin artırılması, kurum çalışanlarına yönlendirme yapılması da denetimin diğer işlevleridir.*” diyebiliriz.

Modern okul kavramının hayatımıza girmesiyle “*denetim*” kavramı da teknik olarak gündeme geldi.. Modern Okulun tarihçesi 18.yy 2. yarısına kadar uzanır. Prusya; 5 yaşından 13 yaşına kadar tüm çocukların devlet tarafından hazırlanmış bir müfredat ile düzenli eğitime tabi olunacağını bir yasa ile deklare etti. Artık düzenli bir okul eğitimi kurulmuş ve görevleri bu okullarda eğitim vermek olan Öğretmenlik mesleği de profesyonelleşmiş oluyordu.. Aynı zamanda devlete bağlı ilk milli eğitim bakanlığı da kuruldu; daha öncesinde kiliseler ve belediyeler aracılığı ile yürütülen eğitim sistemi “Eğitim Bakanlığı” sayesinde aynı zamanda liselerde *planlamayı ve denetimi* de gerçekleştiriyordu.

Fransız İhtilali ile “İyi Yurttaş” kimliği yerleşirken; gerçekleşecek Endüstri Devrimi ile de “İyi İş Gücü” ihtiyaçları doğuyordu. Tüm bu gereksinimler modern okulun doğuşunu hızlandırdı. Modern okulların varlığı ile fiziksel özellikleri olan binalar, sınıflar, sınıflar içerisinde dizili sıralar, uzman maaşlı öğretmenler ve bu öğretmenlerin yürütecekleri müfredat ile genel ve kitleli eğitime de geçilmiş oluyordu. Modern Okul sistemi Amerika Birleşik Devletleri’nde yaygınlığı da yine 19. yüzyıla dayanır. Amerika’da **Horace Mann** -Eğitimci/Reformist- Modern Okulların A.B.D. yaygınlaşmasına öncülük etmiştir. Mann’ın çabalarıyla 1839 yılında Amerika’nın ilk öğretmen okulu açılmıştır; Devlet okullarının yetersizliği üzerine yaptığı çalışmalar sayesinde Massachusetts eyaletinde “Eğitim Kurulu” oluşturdu. Tüm bu çalışmalar ve ardından okullarda gerçekleşen modernleşme adımları; okullarda “*Denetim*” in daha profesyonel yürütülmesi ihtiyacını arttıracaktır.

Denetimsiz kurumların başarısız olacağı aşikâr. **Harris ve Bessent’in** kısaca “her şeyin denetimi” dediği denetim; teknik bir kavram olarak 1709 Boston Kayıt Komisyonunun raporunda karşımıza çıkmıştır. Bu raporda kurulacak bir Denetleme kurulunun zaman zaman okulları ziyaret ederek; Öğretmenlerin yeterliliği ve çalışma planlarını araştırmasından bahsedilmiştir. Bununla birlikte 1642 Massachusetts Okul Yasası Amerikan Okullarında eğitim denetimlerinin başlangıcı kabul edilir. Bu dönem 1865 sivil savaşına kadar sürer. Bu dönemin öne çıkan özelliği; denetçilerin Öğretmenin sınıf içerisindeki tüm yanlışlarının ortaya çıkarmaya dayalı bir mekanizme yürütmeleridir. Kısacası bu dönemde okullarda “kontrol” ön plandadır. 1850-1910 yılları arasında ise kontrol mekanizmasına “Öğretmenlere yardım ve öğretimin iyileştirilmesi” öğeleri eklenmiştir.

20. yüzyılın başlarında ise okullar artık daha büyük bina, sınıf ve daha kalabalık öğrenci gruplarından oluşmaya başlamıştır. Bu durumda denetçilere olan ihtiyacı ve denetçi

sorumluluklarını artırmış olmalı.. Bu kapsamda okul müdürlerine sınıfların işleyişlerini denetleme sorumlulukları yükleneme başlanmıştır. 1910-1930 yılları arasını “Bilimsel Bürokratik” dönem olarak sınıflandıran uzmanlar; “Öğretimin ve etkililiğin artırılması” dönemin ön plana çıkan özelliği olarak vurgulamışlardır. Yine bu dönemde Denetçi okul müdürleri, okul müdürleri, özel merkez bürosu denetçileri, süperintendentler gibi farklı uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır.1930-1950’li yıllar ise insan ilişkileri ve demokrasi vurgusunun ön plana çıktığı yıllar olmuştur. Bu durumda 1. Ve 2. Dünya Savaşlarının etkisi göze çarpıyor. Öğretimin iyileştirilmesinin amaçlandığı yıllarda Merkez Bürosu Denetmenleri ve Okul Müdürleri denetimde sorumluluk almışlardır. 1950 yılı sonrası dönemde denetimde Bürokrasi vurgusu öne çıkarken 1975 yılı ile beraber bilimsel, klinik, insan ilişkileri, insan kaynakları, işbirliği, akran, mentörlük, koçluk, sanatsal yaklaşımlar birlikte ele alınmıştır. 1985’ten sonra Öğrenen toplum yaratılması hedeflenmiş; 1975 ve 85 yıllarında kullanılan yöntemlere ek olarak; kültürel olarak yanıt veren, ekolojik denetim türleri geliştirilmiştir (Aydın, 2020: 27).

Denetimin tarihsel gelişimi; Endüstri modeli(1940-1960), Klinik Denetim Modeli (1960’lar), Meslektaş Denetimi (1980’ler), İnsan Gelişimi (1990’lar) (İlhan, 2017: 134) olarak incelenmiştir.

1600’ler- 1920’li yıllar-Pozitivizm Öncesi Dönem

1930’lar- 1950’li yıllar-İnsan İlişkileri Dönemi:

1950’ler- 1970’li yıllar-Kuram Hareketi Dönemi:

1970’ler- 1980’li yıllar-Klinik Denetim Dönemi:

1980’lerden günümüze-Post Modern/Eleştirel Dönemi:

Kaynak: Beycioğlu, K., & Dönmez, B. (2009)

Araştırmamız *Eğitim Sisteminde Denetim* alanında yapılan çalışmaları inceleyerek; Denetimin eğitime etkisi üzerinde duracaktır. Bu amaçla tarama yapılan kaynakların, geçerliliği olan, ilgili yayımlarda paylaşılmış Tez’ler veya makalelerden olmasına özen gösterildi. Çalışmaların ağırlıklı olarak üniversitelerin Eğitim Fakülteleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencileri ve akademisyenlerinin araştırmaları olduğu görüldü. Bu alanlarda yürütülen çalışmaların eğitimde daha kaliteli hedeflere ulaşmada fayda sağlayacağı kaçınılmazdır. Bu nedenle araştırmamızın eğitim sisteminin denetlenmesi alanında; Denetim sitemimizin eksikleri veya olumlu yönlerini tespit etme amacını hedeflemektedir.

Araştırmamız Türkiye’de eğitimde denetim alanında çalışma yürütülmüş tez ve makaleleri tarama üzerine yapılmıştır. Araştırma modelimize göre tarama yaptığımız alanlarda Denetimin eğitim sistemine yansımalarına bakılmıştır. Araştırmanın evrenini son 10 yılın *eğitimde denetim* alanında hazırlanmış Türkçe makale ve tezler betimsel içerik analizine göre incelenmiştir.

Denetimin erken dönemlerde amacı okulları ve öğretmenleri kontrol etmek; öğretmen hatalarını bulmaktır. Sanayii devrimi ardından modernliğin toplum hayatına yayılması sonrasında eğitimle birlikte denetim süreçleri de çağa ayak uydurdu. Endüstri toplumuyla beraber modern okul kavramının içine denetimin rehberlik yönü de eklendi. Öğretimsel Denetim işlevsellik kazandı. Denetmenler profesyonel meslekler haline geldi.

Öğretimsel Denetim; üzerinde durduğumuz araştırmamızda ulaşmak istediğimiz hedeflerimizin alanını oluşturuyor. Öğretim Türk Dil Kurumu tanımına göre Öğretim, öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi olarak tanımlanmıştır. (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). Bu tanımın ardından Öğretime destek sağlayacak “*en iyi denetim*” hangisidir? Problemi ortaya çıkmıştır. Eğitim’de Denetimin gerekçeleri nelerdir? Denetimli Eğitim mi? Denetimsiz eğitim mi? Denetimli eğitim sisteminin avantajları ve dezavantajları nelerdir? gibi alt problemler sıralanabilir. Denetimi *insan ilişkileri süreci, öğretim süreci*, program *geliştirme etkinliği ise* tüm bu amaçlara hangi denetim türü ile ulaşacağız? Öğretimsel Denetimde öğretimin niteliğini nasıl artıracacağız? Denetim hangi aşamada devreye girer? Problemlerine arayacağımız yanıtları araştırmamıza konu edindik. Öyle ki *Denetimi* tamamen ortadan kaldıran, Denetimsiz Eğitim Sisteminin daha başarılı olabileceğini savunan araştırmacıların yanında; Denetimin rehberlik yönüne vurgu yapan, Denetlemek ve hata bulmak yerine yardımcı olup, yol gösterme stratejisini benimseyen Denetim modellerinin başarısını savunan araştırmacıların da olduğunu gördük.

Pedagoji, Öğrenme ve Öğretim bileşenlerinden oluşun eğitim süreci; öğrenci-öğretmen ve bilgi süreçlerinin arasındaki ilişkiler öğrenme ve öğretimi meydana getirir. Öğretmen öğretimin nitelik seviyesini yükseltmek için çabalamaktadır. (akt. Güneş, 2014) Tüm bu etkinliklere ek olarak Öğretimsel Liderlik kavramından da bahsetmemiz gerekmektedir. Öğrenme sürecinde yer alan okul, öğretmen, okul çevresi, öğrenci, teknolojik araçlar, eğitim materyallerinin kullanımı gibi pek çok faktörün etkisini planlayan, örgütün amaçlarıyla bütünleştiren kişi olan “*Lider*” Örgütün amaçları ile çalışanların ihtiyaçlarını bir bütün olarak görüp bunların ikisini bir arada sağlayıp faydasını örgüte yansıtan kişidir. (Bursalıoğlu, 2011). Lider aynı zamanda Denetim faaliyetlerini de planlayan denetim faaliyetlerini örgütün gelişim amacı doğrultusunda yönlendiren kişidir. Öğretim Lideri tüm bu faaliyetleri planlarken okul iklimine etkisini hesaplayacak ve Okul İklimini Okul-Çevre ve iç-dış dinamikleri paydaşlarla birlikte geliştirecektir. Araştırmamızın da amacını teşkil eden Denetim sağlandığında kurumda bazı hedefler gerçekleşecektir; Denetimin gerçekleştirilmesinin amacı şunlardır:

- 1 *Öğretim stratejilerinin planlanması.*
- 2 *Öğretmenlerin cesaretlendirilmesi*
- 3 *Belirli öğretimsel davranışların kazanılması için eğitim sağlanması.*
- 4 *Öğretmenin kendini geliştirmesi.*
- 5 *Öğretmenin öğretimsel davranışlarının etkililiğini arttırmak için performansıyla ilgili geri bildirimde bulunulması*
- 6 *Öğretmenin kendi performansını analiz edebilme yeteneğinin geliştirilmesi.*
- 7 *Öğretmen davranışlarının istendik yönde değiştirilmesi.*
- 8 *Öğretmenin performansının değerlendirilmesidir.*

Kaynak: DOĞAN, S.

2. YÖNTEM

Eğitim sistemlerinde sürdürülebilir eğitim metotlarını yürütmek ve uygulama safhalarında en üst verimi elde etmenin yolu bilimsel bilgiyi üretmiş ve bilgiyi kullanıyor olmaktan geçiyor. Bu bilgiyi üretme safhalarında üniversitelerin lisansüstü tezlerinin katkısının büyük olduğu aşikâr. Bununla birlikte denetimin ve yönetimin iş ve işlemlerinin gerçekleştirilmesinde bilimsel bilgilerden

faydalanmak çok önemlidir. Ülkemizde Denetim sürecinde yürütülmüş çalışmalarını izleyerek araştırmamızı derinleştirdik.

Denetimi TDK'ye göre “Eğitim ve öğretim çalışmalarının yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulması işi” şeklinde tanımlayabiliriz.(TDK). Onlarca tanım yapabilmek mümkün. Giriş bölümünde de belirttiğimiz gibi tanımlar ülkeden ülkeye, kültüre göre ülkelerin eğitim sistemlerini oluşturma biçimlerine göre değişiklik gösterebiliyor. Ancak biz daha çok Denetimin Türk Eğitim Sisteminde bulunduğu karşılığı araştıracağız.

Araştırma Modeli ve Çalışma Evreni

Araştırmamızın “*çalışma grubu*”; “*yöktez*”, “*dergipark*”, “*ulakbim*” ağlarından son 10 yılın (2010-2020) verileri temel alınarak gerçekleştirildi. İlgili ağların “*arama*” bölümlerinde çıkan “*sonuç*” lar yayımlanmış tez ve makale okumalarıyla veri toplama gerçekleştirildi. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak “Doküman Taraması” yapılarak betimsel içerik analizleri gerçekleştirildi. Nitel araştırma yöntemi araştırma sonuçlarını etkin yorumlamada kolaylık sağlaması açısından tercih edildi.

Veri Toplama Aracı

Tarama ağları:

Ulusal Tez Merkezi | Anasayfa

<https://tez.yok.gov.tr>

Ana Sayfa » DergiPark

<https://dergipark.org.tr>

<https://ulakbim.tubitak.gov.tr/>

ULUSAL AKADEMİK AĞ VE BİLGİ MERKEZİ

Arama anahtar kelimeleri: Denetim, Eğitim Denetimi, Türkiye Eğitim Sisteminde Denetim

(Son 10 yıl)(2010-2020)

Arama kelimesi: “*Eğitim Denetimi*” Toplam:37.797 sonuç (Dergipark üzerinden)

“*Türkiye Eğitim sisteminde denetim*” Toplam: 109.979 sonuç (Dergipark)

“*Denetim*” Toplam: 2399 sonuç (Dergipark)

“*Eğitim Denetimi*” Toplam: 10 sonuç (Tez çalışması) (Yök-Tez üzerinden)

“*Türkiye’de Eğitim Denetimi*” 1 sonuç (Yök-Tez)

“*Denetim*” 872 sonuç (Yök-Tez)

“*Eğitim Denetimi*” Toplam 23 Sonuç (ULAKBİM)

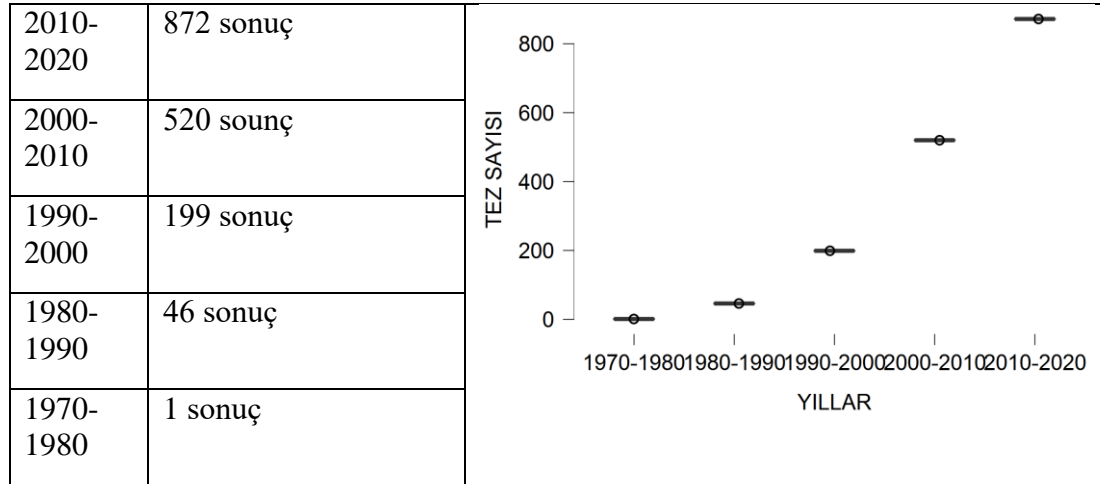
“*Türkiye’de Eğitim Denetimi*” 3 Sonuç (ULAKBİM)

“*Denetim*” 633 Sonuç (ULAKBİM)

Tablo 2.1. Anahtar Kelimelerin ilgili ağlardaki sonuçları

Verilerin Analizi

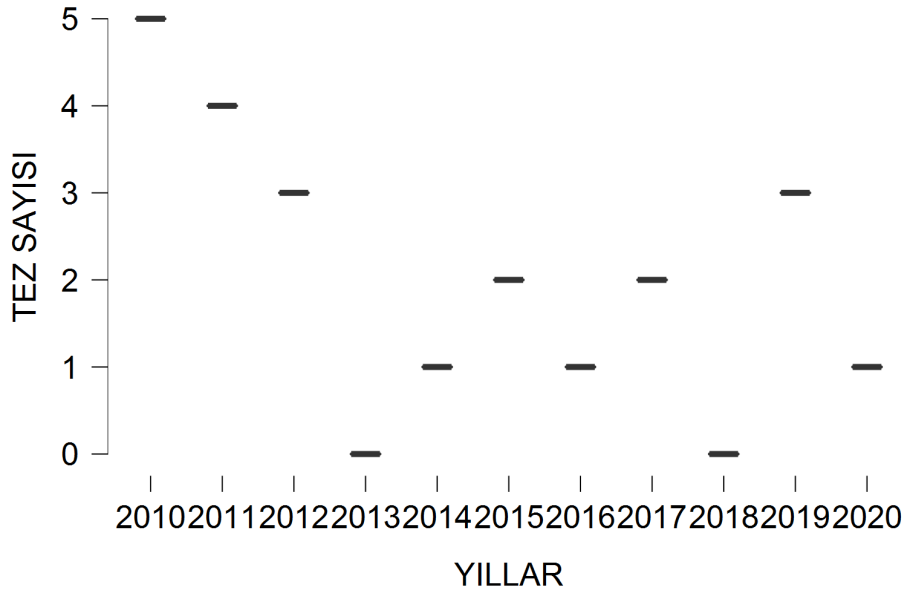
Türkiye’de Eğitim Denetimi gibi daha spesifik bir başlıkla son 10 yıl için yapılan “Tez” aramalarında daha az sonuç elde edilirken; Makale, tez, çeşitli bilimsel yayın anlamında daha geniş ve genel arama başlıklarında elde edilen sonuç sayısı artabiliyor. Araştırmanın 2. Safhasında araştırma evrenini daraltarak ilgili ağ aramalarında “Tez” başlıklarını inceledik. Bu aşmada çalışmanı kaynağını 2010-2020 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılmış akademik tezler oluşturmuştur. Seçilen çalışmaların belirlenmesinde kıstas olarak; 2010 ve 2020 yılları arasında hazırlanmış akademik çalışmaların Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezine; Ulusal Tez Merkezine girişlerinin yapılmış olmaları tercih edilmiştir. Bu kapsamda tezler 12.05.2020-15.05.2020 tarihleri arasındaki kayıtlar baz alınarak seçilmiştir. Ulusal Tez Merkezi arama sayfalarında detaylı arama bölümünde “başlık” içerisinde arama özelliği ile “*Eğitim denetimi*”, “*Türkiye Eğitim sisteminde denetim*”, ve “*Denetim*” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bundan sonra ki aşamada araştırma kapsamında *ULAKBİM*, *YÖK-TEZ* ve *DERGİPARK* üzerinden ulaşılmış makale ve tezler Bulgular bölümünde sunulmuştur.

Tablo 2.2. Yıllara Göre “Denetim” Anahtar Kelimesinin Yök-Tez ağında Sonuç Verisi

Yök-Tez üzerinden 10 yıllık periyodlarla yapılan aramalarda “*Denetim*” kavramının araştırmalara konu olmasının sonuçlar üzerindeki etkisi görülmektedir.

Araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Ulusal Tez Merkezinde izinli tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 2.’de yer almaktadır.

TEZ SAYISI

Tablo 2.3. Yıllara Göre “Eğitim Denetimi” Anahtar Kelimesinin ULAKBİM ağında Sonuç Verisi 2010-2020 Yılları Arasında Eğitim Denetimi Başlığında Yer Alan Tez Konu Dağılımları*¹

S	YIL	KONU
1	2010	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye eğitim denetimi sistemi ile Finlandiya eğitim denetimi sisteminin karşılaştırılması • Eğitim denetimi sisteminin yasal dayanaklara göre değerlendirilmesi • Tanzimat’tan Cumhuriyet’e modernleşme sürecinde öğretmen yetiştiren kurumlarda eğitim yönetimi ve denetimi • Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi
2	2011	<ul style="list-style-type: none"> • Üniversitelerde eğitim öğretimin denetimi • Eğitim denetimi Türkiye-Yunanistan-Bulgaristan örneği • Üniversitenin Eğitim Öğretimin Denetimi (Bir Model Önerisi)

¹ *Ulakbim üzerinden başlığa Göre 23 Tez listelenmiştir.3 tez ULAKBİLİM üzerinde aynı isimle listelenmiş böylece 20 Teze ulaşılmıştır.

3	2012	<ul style="list-style-type: none"> • Kosova eğitim deneticilerinin Türk eğitim denetimi sisteminin Kosova eğitim sisteminde uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri • Türkiye’de ilköğretim okullarında eğitim denetimi (bir meta-sentez çalışması) • Türkiye ve İngiltere eğitim sistemlerindeki okulların eğitim denetimi, politikaları ve uygulamaları benzerlik ve farklılıklar nelerdir
4	2013	
5	2014	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim yönetimi denetimi planlaması ve ekonomisi yüksek lisans programının verimliliğinin ve etkililiğinin değerlendirilmesi
6	2015	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz yüksek lisans öğrencileri ile öğretim üyelerinin eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz yüksek lisans programına ilişkin görüşleri • Tanzimat’tan Cumhuriyet’e kadar eğitim sistemi, yönetimi ve denetimi
7	2016	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim denetimi ve yönetimi eğitimi alan ve almayan okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri: İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi örneği
8	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim denetimi sistemleri bakımından Türkiye ile PISA’da başarı gösteren bazı ülkelerin karşılaştırılması
9	2018	
10	2019	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanındaki Lisansüstü Eğitim Tezlerinin İncelenmesi (1990-2017) • Eğitim yönetimi ve denetimi yüksek lisans mezunu okul yöneticilerinin yönetsel etkililik düzeyleri
11	2020	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye’de eğitim yönetimi ve denetimi alanının tarihsel gelişimi ve mevcut durumuna ilişkin nitel inceleme

Tablo:2.4. Eğitim Denetimi Başlığında Yer Alan Tez Konu Dağılımları

S	Analiz Düzeyi	Tema	Alt Tema
1	Denetimin İşlevleri	Rehberlik	Meslekî Değerler ve Kişisel Gelişim
		Meslekî Yardım	Öğretme ve Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlikler
		Geliştirme	Okul-Aile-Çevre İlişkileri
			Program Geliştirme ve İçerik Bilgisi
2	Çağdaş Denetim Modelleri ve Anlayışları	Performans Değerlendirme	Sanatsal Denetim
		Portfolyo Değerlendirme	Farklılaştırılmış Denetim
		Gelişimsel Denetim	Emsal Denetim
		Okul Temelli Değerlendirme	Kılavuz Denetim
		Klinik Denetim	Bilimsel Denetim
		Öğretimsel Denetim	
3	Denetimin Tarihsel Süreçlerde İncelenmesi	Cumhuriyet Öncesi Dönem	
		Cumhuriyet Sonrası Dönem	
4	Denetimde Etik	Müfettiş Rollerine İlişkin Etik Davranışlar	
		Yönetici Rollerine İlişkin Etik Davranışlar	

		Öğretmen Rollerine İlişkin Etik Davranışlar	
5	Denetimde Öğret-men / Müfettiş/ Yöneticilerden Beklenenlerin Belirlenmesi	Öğretmenlerden Beklenenlere Yönelik Çalışmalar	
		Müfettişlerden Beklenenlere Yönelik Çalışmalar	
		Yöneticilerden Beklenenlere Yönelik Çalışmalar	
6	Türkiye'nin Eğitim Denetimi Sistemi ile Başka Ülkelerin Denetim Sistemlerinin Karşılaştırılması	ABD Denetim Sistemi	
		Avrupa Denetim Sistemi	
		Doğu Ülkeleri Denetim Sistemleri	

Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında 2010–2020 Yılları Arasında Yayımlanan Makale ve Tezlerin Betimsel Analizi

Tablo 2.5. Makale ve Tezlerin Betimsel Analizi (Fatmanur, Özen & Hendekçi, E. A. 2016).

3. BULGULAR

Denetimin farklı alanlar içerisinde etkin kullanımı; profesyonelleşmesi; iş ve sosyal hayat üzerindeki etkisini artırdığını yıllara göre kıyasladığımızda dahi açıkça görülmektedir. Bu durumun elbette eğitime de yansımaları olacaktır. Denetim alanında araştırma yapan; makale ve tez çalışmaları yapan araştırmacıların varlığının son yıllarda artmış olmasının da konunun artık daha derinlemesine araştırıldığının bir kanıtı olsa gerek. Son yıllarda iletişim çağının gelişmesi teknolojinin arşiv çalışmalarına katkılarına paralel olarak 10.03.2006 tarihinden itibaren tez çalışmaları, sayısal ortamda dijitalleştirilerek internet ağları üzerinden araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Bununla beraber arşivlerde bulunan 175.154 basılı tez, 2007 yılında gerçekleştirilen, Elektronik Tez Arşivi Projesi ile dijitalleştirilerek sayısal ortama taşınmıştır (www.turkiye.gov.tr, 11.10.2009). Bu nedenle araştırma sonuçlarına göre ulusal tez merkezinde 2008 yılından itibaren daha fazla teze ulaşılabilmektedir (Polat, G. 2010).

Denetimi Eğitim Alanında İnceleyen Tez'ler İle İlgili Bulgular

Eğitim denetimini konu edinmiş tez ve makale sayısı oldukça fazla, bununla beraber araştırmamıza daha çok denetimi tanımlayarak Denetimin eğitimde oluşturduğu fark üzerinde duran çalışmalar ele alındı. İlgili çalışmalar tablolandırıldı.

ARAŞTIRMACI	KONU	ANAHTAR KELİMELER	YAYIN	ÜNİVERSİTE
Nihan DEMİRKASIMOĞLU	<i>Türk Eğitim Sistemi'nde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması</i>	<i>Eğitimde Denetim, karşılaştırmalı eğitim denetimi.</i>	<i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>	<i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi</i>
Şaduman KAPUSUZUĞLU	<i>Okula dayalı yönetimde denetim sisteminin işlevselliği ve katkısının değerlendirilmesi</i>	<i>Okula Dayalı Yönetim, Denetimin İşlevselliği Karara Katılma, Örgütsel Yenileme:</i>	<i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>	<i>Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi</i>
Kadir BEYÇİOĞLU Burhanettin DÖNMEZ	<i>Eğitim Denetimini Yeniden Düşünmek</i>	<i>Eğitim denetimi, eğitim denetçisi, eğitim denetimi tarihi, sorunlar</i>	<i>İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>	<i>İnönü Üniversitesi</i>
Yüksel GÜNDÜZ	<i>EĞİTİM ÖRGÜTLERİNİN DENETİMİNİN GEREKLİLİĞİ</i>	<i>Denetim, örgüt, işgören, eğitim-öğretim</i>	<i>Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i>	<i>Artvin Çoruh Üniversitesi</i>

Pervin CHAIROULA	Eğitim Denetimi, Türkiye- Yunanistan- Bulgaristan Örneği	Eğitim Sistemi, Eğitim Denetimi, Müfettiş, Rehber Öğretmen	<i>Yüksek Lisans Tezi</i> <i>-YÖKTEZ-</i>	<i>Trakya Üniversitesi</i>
Prof. Dr. İnayet AYDIN	Öğretimde Denetim	Öğretim, Öğretim Denetimi, Eğitim	<i>Pegem Yayımcılık</i> <i>8.Baskı</i>	<i>Turcademy.c om</i>
Doç. Dr. Abdurrahman İLGAN	Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve Denetimi	Mesleki Gelişim, Öğretim Denetimi, Eğitim	<i>Anı Yayınları</i> <i>2. Baskı</i>	<i>Turcademy.c om</i>
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ	Öğretim ilke ve yöntemleri	Öğretim Yöntemleri, Eğitim Denetimi	<i>Pegem Yayımcılık</i> <i>1.Baskı</i>	<i>Turcademy.c om</i>
Prof. Dr. Ziya BURSALIOğLU	Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış	Okul Yönetimi, Eğitim Denetimi	<i>Pegem Yayımcılık</i> <i>20. Baskı</i>	<i>Turcademy.c om</i>
Sibel DOğAN	TÜRK EğİTİM SİSTEMİNDE ÖğRETİMSE L DENETİM	Denetim, örgüt, eğitim, liderlik	<i>Dergipark.com</i> <i>Makale</i>	
Cemal AKÜZÜM	Türkiye'de İlköğretim Okullarında Eğitim Denetimi	Eğitim denetimi, Yeterlilik, Etkililik, Meta- Sentez	<i>https://acikerisim.firat.e du.tr/</i> <i>üzerinden</i>	<i>Fırat Üniversitesi</i>
Arş. Gör. Tahir YILMAZ Arş. Gör. Burcu ALTUN	<i>Eğitim Denetimine İlişkin Türkiye'de Yayımlanmış</i>	<i>Eğitim, eğitim denetimi, makale analizi.</i>	Muđla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi · May 2016	<i>Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi</i>

Himmet UYGUN Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR	<i>Makalelerin Değerlendirilm esi</i>			
Güzin POLAT	<i>Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi</i>	Eğitim Yönetimi ve Denetimi, tez inceleme, yüksek lisans, doktora	<i>Yüksek Lisans Tezi -ulakbim- üzerinden</i>	<i>Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü</i>
Fatmanur, ÖZEN & Esmanur Arslan HENDEKÇİ	<i>Türkiye’de eğitim denetimi alanında 2005–2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezlerin betimsel analizi</i>	Eğitim denetimi, eğitim denetimi araştırmalar 1, betimsel analiz	<i>OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi -ulakbim- üzerinden</i>	<i>Giresun Üniversitesi,</i>

Tablo 3.1. Eğitim Denetimi ile ilgili araştırmamızda kullanılan çalışmalar

Son 10 yılın tez araştırma verilerine bakıldığında *eğitim denetimi*, *denetim*, *Türkiye’de eğitimin denetimi* konularında araştırma çeşitliliğinin arttığı görülmektedir. Tezlerin 3’ü farklı ülkelerde ki uygulamaları incelerken yine 3 tez konu olarak denetimin tarihsel gelişimi üzerinde durmuştur. 2 tez üniversitelerdeki eğitim denetimi eğitimi konusunu ele almışken 1 tez ise tez araştırmalarını konu edinmiştir. 3 tez çalışması ise saha çalışması olarak okullarda öğretmen ve yöneticilerle araştırma yürütmüştür.

Yöntem bölümünde verdiğimiz; Tablo 2.1 ve 2.2 incelendiğinde denetim kavramının eğitim alanında ki etkisinin yıllara göre sonucu açıkça görülmektedir. 1970’lerden itibaren bakılan *Denetim* kelimesinin tez başlıkları içindeki aramasının sonuçlarına bakıldığında kavramın kullanımı son yıllarda artmıştır. Tüm bu verilerin içerisindeki Denetim kavramının öneminin artmasının; denetimin profesyonelleşmesi, tüm sektörlerde aktif hizmet alanlarından birisi haline gelmesi, bununla beraber çağdaş eğitim anlayışı içerisinde denetimin otokratik, hata bulucu özelliğinin terk edilerek rehberlik edici, yönlendirici boyutunun ön plana çıkarılması olduğu kanaatindeyim.

Seçilen Ülkelerle Ülkemizin Denetim Yapılarının Karşılaştırılması

Ülkemizde yürütülen Denetim faaliyetleri seçilen bazı gelişmiş ülkelerle kıyaslaması tablolaştırıldı.

	<i>TÜRKİYE</i>	<i>İNGİLTERE</i>	<i>FRANSA</i>	<i>ALMANYA</i>
Denetmenlerin Görev ve Yetileri	1) Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme, 2) Denetleme ve Değerlendirme, 3) İnceleme, 4) Soruşturma, 5) Araştırma.	Eğitim sisteminde kalite sağlanmasından ve denetim bulgularının raporlaştırılmasından sorumludur.	Eğitim sisteminin bütüncül olarak değerlendirilmesi çerçevesinde personelin denetimi, değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve rehberlik hizmetleri.	1) Öğretmenlere, okul müdürüne ve eğitim personeline rehberlik yapmak 2) Öğretimsel denetim yapmak 3) Okulun gelişimini sağlamak 4) Okulları ziyaret ederek okulun genel işleyişini kontrol etmek ve gerekli önlemleri almak.
	<i>A.B.D</i>	<i>Japonya</i>	<i>İran</i>	<i>Rusya</i>
Denetmenlerin Görev ve Yetileri	Gelecekteki eğitim faaliyetlerini tanımlayabilmek ve bilgi sağlayabilmek amacıyla kamu sektöründeki farklı uygulamalar arasında kıyaslamalar yapmak ve başarılı uygulamaları tanıtmak	Okul etkinlikleri, eğitimin amaçları, dersler, öğretim etkinlikleri, rehberlik, işbölümü, öğretmen etkinliklerinin tümü, büro işleri ve okulun olanaklarını denetlemektir	1) Eğitim-öğretim kurumlarında yürütülen her türlü faaliyet ve personel denetimi 2) Eğitim Kurumlarına Giriş Sınavlarının Denetlenmesi 3) Velilerden ve halktan gelen şikâyetlerin değerlendirilmesi	Sadece öğretmen değerlendirmesi.

Tablo 3.2. Seçilen Ülkelerle Ülkemizin Denetim Yapılarının Karşılaştırılması
Demirkasımoglu, N. (2011).

Çalışmada yer alan tabloda seçili 8 ülke incelendiğinde artık modern eğitim anlayışı içerisinde Denetim mekanizmasının farklı ülkelerde aktif olarak kullanıldığı görülmektedir. Farklılık Denetim 'in işlevselliği ile ilgi. Bazı ülkeler denetimin rehberlik yönünü ön plana çıkarırken İran gibi daha otokratik rejimlerde siyasi rejimin etkisinin eğitim üzerine etkisi de olabilir; Denetim 'in daha çok cezalandırıcı yönü kuvvetlendirilmiş. Bu ülkeler içerisinde Denetmene soruşturma rolü veren bir diğer ülke Türkiye. Rusya ise yalnızca Öğretmenin denetlenmesi şeklinde denetimin işlevini sınırlı tutmuş görünüyor.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Geleneksel Denetim metotlarından, çağdaş denetim usullerine geçiş; Sanayi toplumunun gelişmesi ve ardından yaşanan iki büyük dünya savaşı neticesinde atılan demokrasi adımları devletlerle beraber toplumları da beraberinde evrimleştirdi. Bununla beraber iş hayatında yeni çalışma modelleri ortaya çıktı. Yeni iş modelleri de iş yerinde denetimin gerekliliğini zorunlu kıldı. Bu durumun eğitime de yansımaları oldu; daha otoriter hata bulucu denetim modelleri zamanla yerini insan ilişkileri ve verimlilik temelinde öğretim problemlerinin çözümlenmesinde rehberlik eden denetim modellerine bıraktı.

Günümüzü gelindiğinde; modern eğitim anlayışı çerçevesinde çağdaş eğitim modelleri yürüten ülkelerde; Denetimin bilimsel verilere dayandırıldığı ve daha çok yerel yönetim yetkililerine devredildiği durumlar görünmekle beraber Türkiye, Fransa gibi merkeziyetçi denetim sistemleri de görülmektedir. (Demirkasımoğlu N., 2011). Ayrıca diğer bir araştırma da Yunanistan ve Bulgaristan gibi doğu Avrupa ülkelerinde AB uyum yasaları çerçevesinde Eğitim'de gelişmelerin ele alındığı; çalışmada bahse konu ülkelerde yaşayan Türk azınlığın Türkçe derslerinde yaşadığı sorunlar ele alınırken (Chairoula P. 2011) tüm bu sürecin ilgili ülkelerde “müfettişler” aracılığı ile yürütüldüğü görülmüştür. Bu durumun müfettişlik yani denetçi ve denetim kavramlarının önemi görülmektedir.

Türkiye'de araştırmaya konu diğer ülkelerden farklı olarak; Denetçi pozisyonundaki Müfettişlerin rehberlik ve danışmanlık görevlerine ek olarak soruşturma görevleriyle donatıldığı da görülmektedir. Bu durumun gerek müfettişlerde gerekse denetlenen gruplarda motivasyon karmaşasına dönüşebileceği düşünülebilir. Denetçi veya denetmenle beraber “Denetim”; eğitim alanı içerisinde denetimi kamu hukukunun parçası sayan kuralcı ve yalnızca amaca hizmet eden klasik anlayışlardan evirilerek; denetimin yönetimle beraber sistemleştirildiği çevresinden bağımsız olmadığı ve dinamik süreçlerle beraber ele alındığı modern bakış açılarına gelmiştir. (Kapusuzoğlu, Ş. 2008). Okumalardan çıkaracağımız ortak sonucun; denetim görevinde kalitenin artması için; denetimciliğin sistematiğe bağlanmasıyla hedeflenecek eğitimde kalite anlayışını güçlendirmek ve denetimin hedef kitlesine “rehberlik ve eğitim danışmanlığı” rol çerçevesinde yol göstermek olduğunun anlaşılması olmuştur. Demokratik ve katılımcı bir yolu izleyen denetim modellerinde yöneticinin veya denetmenin eksik aradığı daha otoriter modellere kıyasla yeniliklere daha açık olduğu sonucuna varacağımızı düşünüyorum. Hatta denetim ve denetmen kavramlarının isimlerinin dahi deneklerce soğuk ve itici bulunduğu ifade edildiği araştırmada bu isimler yerine “mesleki gelişim”, “eğitim lideri” tavsiye edilmiştir. (Beycioğlu, K, Dönmez, B. 2009).

Tüm bu hedeflerle beraber okullar kendi gelişim planlarını hazırlayarak, hizmet içi eğitim seminerleri ve konferanslara ek olarak mesleki toplantılar tertip edilmeli; Öğretmen ve okul yöneticileri denetim aşamasında müfettişlerle ortak hareket edebilir hale getirilmelidir. Elbette ki

tüm bu süreç yasal alt yapının oluşturulması ile desteklenmelidir. Ayrıca eğitim denetimi faaliyetlerinin devamlı ve sistematik yapılması gerektiği de araştırmalarda vurgulanan ortak noktalardan birisi olmuştur.

KAYNAKÇA

Aküzüm, C. (2012). Türkiye'de ilköğretim okullarında eğitim denetimi: Bir meta-sentez çalışması/The educational supervision in primary schools in Turkey; a meta-synthesis study.

Aydın, İ. (2020). Öğretimde denetim, Pegem Akademi Yayınları.

Beycioğlu, K., & Dönmez, B. (2009). Eğitim denetimini yeniden düşünmek. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 71-93.

Bursalıoğlu, Z. (2011). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. Pegem Yayıncılık.

Chairoula, P. (2011) Eğitim Denetimi, Türkiye-Yunanistan-Bulgaristan Örneği, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Demirkasımoğlu, N. (2011). Türk Eğitim Sistemi'nde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 23-48.

Doğan, S. Türk Eğitim Sisteminde öğretimsel denetim. *Journal of Continuous Vocational Education and Training*, 3(1), 22-32.

Fatmanur, Özen & Hendekçi, E. A. (2016). Türkiye'de eğitim denetimi alanında 2005–2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezlerin betimsel analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 619-650.

Gündüz, Y. (2012). Eğitim örgütlerinde denetimin gerekliliği: kuramsal bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34).

Güneş, F. (2014). Öğretim ilke ve yöntemleri. Pegem Yayıncılık

İlhan, A. (2017). Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi, Anı Yayıncılık.

Kapusuzoğlu, Ş. (2008). Okula dayalı yönetimde denetim sisteminin işlevselliği ve katkısının değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 143-155.

Polat, G. (2010). Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi / Department of educational administration and supervision of

the graduate thesis studies review (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, T. Altun, B., Uygun, H., & Hoşgörür, V. (2016). Eğitim denetimine ilişkin Türkiye’de yayımlanmış makalelerin değerlendirilmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1).